

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsačiga mesca na celi pol, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 10. velikega travna 1865.

List 14.

Spomini s potovanja v Rim.

Spisuje Dr. Janez Zlatoust Pogačar.

15. Lateran.

V poprejšnjem listu „Zg. Danice“ sem omenil leseni altar sv. Petra, na katerem so papeži skoz tri sto let opravljali daritev nove zaveze v cerkvi svete Pudencijane. Rečeno je bilo tudi, da je bila ta cerkev škofijska cerkev Petrovih naslednikov, tedaj poglavitna cerkev kersanstva. Vsak pa lahko misli, da so viharji preganjanja v prvih treh kersanskih stoletjih papeža večkrat primorali svoje stanovanje in svoje ljubljeno svetišče v patricijskem tergu zapustiti in se v kakem drugem varnem kraju ali v katakombah, to je, v podzemeljskih votlinah poskriti. Ob času take nevarnosti so pač tudi Petrov leseni altar kakor predrago svetinjo seboj jemali, in — Bogú samemu je znano kolikrat — na njem svete skrivnosti pod zemljó obhajali.

Ko je cesar Konstantin Veliki zveličavno bandero kersanstva zmagovito zastavil na razvaline paganskega sveta, je sveta cerkev z vsem svojim dragocenim lepoticjem stopila na beli dan svetlega solnca, in papeži so se preselili iz patricijskega terga v cesarsko lateransko poslopje in na mestu cerkve svete Pudencijane je častitljiva lateranska bazilika postala papeževa škofijska cerkev in torej poglavitna cerkev rimskega mesta in vesoljnega sveta (*Ecclesia Urbis et Orbis*). V znožju griča Celija (*mons Coelius*) tik ozidja, ki mesto opazuje, je imela ena zmed nar starejših in nar imenitnejših rimskih rodbin, namreč rodbina Sekstijeve (*familia Sextia*), velikansko palačo. Tista veja te rodbine, kateri je bila prav za prav lastna omenjena palača, se je od drugih razločila s primkom Lateranove. Ker je bilo neizmerno bogastvo njen delež, je bila tudi po imenu Lateranovem znana palača zidana s kraljevim veličastvom. Cesar Konstantin jo je nazadnje pridobil v last in v zahvalo za kersansko razsvetljenje sv. papežu Silvestru I poklonil, da naj ondi zida cerkev Zveličarju. Odtod se je novi cerkvi, ki jo je papež l. 324 posvetil, reklo cerkev Zveličarjeva (*basilica Salvatoris*). Poln hvaležnosti do Bogá jo je Konstantin s tako neizmernim bogastvom zlatega in srebernega kinča obdaril, da se je tudi zlata bazilika imenovala. Po nekdanjem posestniku Sekstu Lateranu se pa še zdaj navadno zove lateranska. Njeno zlato in srebro so že davno Vandali in Goti poropali, prednost pa, ki jo čez vse druge cerkve na svetu povzdiguje, ji ostane do današnjega dne. Je namreč papeževa škofijska cerkev, zato jo vsak novoizvoljeni papež slovesno v posest vzame. To prednost oznanjuje romarju nad velikimi vratni sledeči napis: „Presveta lateranska cerkev, vseh cerkvá v Mestu in po svetu mati in glava.“ — *Sacrosancta Lateranensis Ecclesia omnium Urbis et Orbis ecclesiarum Mater et Caput.*“

Kakó vse drugačni so spomini in čutila, ki jih zbudoje cerkev sv. Pudencijane in bazilika lateranska! V uni nečloveško preganjanje in kervava boritev, v tej slavo-zmaga in častita povzdiga. — Poln globokega stermenja obstoji daljni popotnik in meri z vernim spoštovanjem častitljivo spredje, in zmed trojih vrat razun srednjih velikanskih s pobožnim duhom posebno une na desni strani opazuje, ki se svete vrata imenujejo in so zazidane, in se ne odprejo ali ne odzidajo, kakor le v svetem letu.

Z velikim spoštovanjem stopim v cerkev, peteročolnato baziliko, častito mater vseh cerkev. Nenavadne so njene razmere, in po radodarnosti blagodušnih papežev se bliži v svetlem kinču, ves strop, ki ga nosijo mogočni stebri, je bogato pozlačen. Dne 9. mesca novembra p. l., ko sem prvič vidil to skrivnostno svetišče, se je ravno obhajala obletnica njegovega posvečenja. Pričujoč sem bil pri slovesnih drugih večernicah, ktere so čez dve uri terpele. Preizverstvo so jih peli siktinski, šempeterski in lateranski pevci, v dva zbora razdeljeni, stoječi na korih pri dvojnih orglah, ktere si v prezbitoriju nasproti stojé. Tako petje se težko kje drugej sliši kakor v Rimu, z neznano oblastjo vse dušne moči in vse čutje prevzema; človek se ves spozabi napajaje se s sladkostjo prečudno milih glasov in se h koncu ves zavzame, da je že več ko dve uri časa preteklo. Duhovni pri altarju so s tiho molitvijo spremljali pevska zbora, lepo po svojih prostorih zversteni. V sredi je sedel opravljajoči škof s šesterimi leviti, vsi v večerničnih plajših (pluvialih), in drugi strežni duhovni. Na zgornjih korskih sedežih (*stallum*) po desni strani so bili pričujoči lateranski korarji v belih hermelinih, po levi strani nekteri kardinali in tuji prelati, na spodnjih sedežih po obeh straneh so sedeli korski vikarji in beneficijati, katerih oprava je tudi *Cappia magna* z rjavo kozuhovino. Gledé na vso to častitost človek čuti, da se znajde v prvi cerkvi kersanskega sveta.

Shajalo se je v cerkev mnogo število pobožnih molivcev in gledaželjnih obiskovavcev. Zakaj ta dan so bile izpostavljene v počesevanje nar dražje in nar imenitnejše svetinje, namreč glavi ss. Petra in Pavla. V lateransko cerkev je dal, kakor sem unidan omenil, ob času prvega kersanskega cesarja Konstantina papež Silvester I prenesti iz cerkve svete Pudencijane leseni altar, na katerem je sv. Peter opravljaj daritev sv. maše, tako da je le ena njegova deska v spomin poprejšnje vrednosti stari papeški cerkvi ostala. Ta altar zdaj stoji na vhodu prezbitorija, je obdan z leskečim marmornim oklepom, preoblečen z dragocenimi pregrinjali; je edini altar, v kterega niso vkopane svetinje, ker je sam ves neprecenjena svetinja; le sv. Oče smejo na njem maševati. Nad altarjem se visoko vzdiguje na zalih stebrih iz egiptovskega marmorja v bogatih zlatninah blišéci baldahin, ki je zgorej izdelan v podobi velikanskega ciborija. Tu ste hranjeni v predragi posodi glavi glavarjev

rimске cerkve, sa. aposteljnov Petra in Pavla. Zagrnjena je navadno z okrog in okrog razpreženim rudeče-zametovim zagrinjalom, ki se le odtegne o velikih svečanostih, da verni z živijo pobožnostjo svetim ostankom svoje počestovanja skazujejo in se globokejši zavedajo sreče, ki jo uživajo na temeljno in vogelnem kamnu apostolskem. (Dalje.)

Mašnik pri altarju.

Dvojno darilce, pastirjem^{*)} in kristjanskim ovčicam ob enem.

VI.

Mašnik kelih zdaj odkriva,
Jezusa pa slačijo,
Mašnik vina v kelh naliva,
Z biči Jezusa tepó;
Mašnik zopet kelh pokriva,
Jezusa pa kronajo;
Mašnik si roke umiva,
Delal je Pilat takó.

Vera obmolivši, kušne mašnik altar, se k ljudstvu oberne in reče: *Gospod z rani.* Strežnik pa odgovori, *Iu s trojim Duhom.* Kar eno in drugo pomeni, je že zgorej povedano bilo. Mašnik se spet k altarju zaverne in razločno pravi: *Molimo.* Na to predpjev ali antifono moli, ki pa ni pri vsih mašah enaka. Te antifone so se v tistih časih, ko so kristjani še svoje dari na altar polagali, dveverstno pele, potem pa de so omenjeni darovi nehali, jih le sam mašnik bere, in so tako reči most, ki k darovanju pelje. Mašnik odkrije kelih, zgubne njegovo pokrivalo, ter ga zraven na stran položi, kelih na desno zunaj njega postavi na altar; vzame znad kelha štirvoglasto pokrivalce, ga položi na pokrivalo, seže po pateno ali Božjo skledico s hostjo in takole na tihem moli: *Vzemi sreči Oče, vsega mogočni rečni Bog! leta čisti dar, kterege jez, troj nevredni služabnik, tebi svojemu širemu in pravemu Bogu darujem za svoje brezšterilne grehe, samere in samikernosti; za vse pričujoče, pa tudi za vse verne kristjane, šire in mertre. Daj, de bo meni in njim v zveličanje in rečno širljenje. Amen.* To molitev je zapovedal papež sveti Leon I v 5. stoletji. V tej molitvi je pač na tanko razloženo, *kaki dar, komu, po kom, za koga in zakaj* de se daruje, in mislimo, de torej ni potreba kaj več o njej govoriti. Po omenjeni molitvi gre mašnik k levi ali listni strani altara, z rutico znotraj kelih pobriše, in narprej vina, potlej pa tudi nekoliko kapljic vode vanj vlije, prej pa še čez vodo križ stori ter tihoma moli: *Bog, ki si čudno straril človeka v zlahtnem stanu in greširšega se bolj čudno prenoril, daj nam po skrivnosti te vode in tega vina združenim biti s tistega Božjo natoro, ki se je vrednega storil na-*

šega človeštra biti deležen, Jezus Kristus, troj Sin, naš Gospod, ki s teboj širi in kraljuje v edinosti svetega Duha, Bog od vekomaj do vekomaj. Amen. — Mešanje vina z vodo, zapovedano od papeža svetega Aleksandra I v drugem stoletji, se stori v spomin tiste kervi in vode, ki ste tekli iz prebodene strani našega Zveličarja Jezusa Kristusa na svetem križu; kri pomeni veliko ceno, s katero smo odrešeni, voda pa očiševanje grešnega človeštva, kri pa in voda skupaj ste znamenje, de nas je Gospod Jezus odkupil s svojo smertjo in de nas je opral pregrešnih madežev. Zraven tega pa to mešanje vina z vodo pomeni tudi zedinjenje in iskreno združbo med Kristusom in sveto cerkvo, to je mej glavo in udi omenjene cerkve. — Ko mašnik nazaj v sredo altara pride, daruje kelih in moli: *Darujemo ti, Gospod kelih zveličanja, trojo milost prosijoče, naj gre pred obličje trojega Božjega veličastra r prijeten dar za naše in za zveličanje vsega sveta. Amen.* Tudi ta molitev pravi, *komu, kaj, od koga, in zakaj* de se kelih daruje. Namen tega darovanja je, de bi Gospod Bog blagovolil daritev kelih v zveličanje vesoljnega sveta sprejeti in de bi mu daritev dopadljiva bila. Dalje se mašnik priklone in potihoma moli: *V duhu ponižnosti in s skesanim srcem stojimo pred teboj, sprejmi naš dar, Gospod, in godi naj se pred trojim obličjem tako danes naša daritev, de ti bo ršeč, Gospod Bog!* In koj nadalje moli mašnik sklonivši se: *Pridi posrečnik, vsega mogočni rečni Bog, in posreči tu dar, pripravljen trojemu svetemu imenu.* Perva teh molitev je zložena iz tiste molitve, ki so jo molili izraelski mladenči Ananija, Azarija in Mizaël v ognjeni peči. Ti trije mladenči niso nič družega imeli v svojem omenjenem stanu, de bi bili Bogu darovali, kakor le svoj ponižni duh in pa skesano serce, in vender so bili čudovito rešeni; prav tako pa tudi mi smemo upati, de nas bo Bog uslišal, če ga v ponižnosti in resnici molimo. — Pri drugi molitvi mašnik razpne in vzdigne roke in jih spet pred persmi sklone ter s tem kaže, de s serčno željo svetega Duha na pomoč kliče, naj bi on, kakor mašnik s prekrizanjem naznanuje, dari vina in kruha blagoslovil. Ko mašnik obmoli poslednjo molitev, gre na listno stran altara, si umije perste in moli potihoma 25. psalm, rekoč: *V nedolžnosti si roke omijem in obdajal bom troj altar, Gospod, de poslušam glas troje hrale in oznanujem vse čuda troje. Gospod, ljubil sem lepoto troje hiše in prebivališče trojega veličastra: ne pogubi moje duše s hudobnimi, in mojega širljenja z šeljnimi kerri, ki je krivica v njih rokah in njih desnica polna podkupšine. Jez pa hočem v svoji nedolžnosti hoditi. Otni me in usmili se me. Na pravem je stala moja noga, r zbirališih te bom hvalil, Gospod. Čast bodi Očetu, in Sinu, in svetemu Duhu, kakor je bila r začetku, zdaj in vsak čas od vekomaj do vekomaj.*

^{*)} Caput IV. De Offertorio et aliis usque ad Canonem.

1. Dicto Symbolo Celebrans osculatur Altare in medio et junctis manibus ante pectus vertit se ad populum ac demissis oculis clara voce profert *Dominus vobiscum* respondente ministro *Et cum spiritu tuo.* Mox per eandem viam convertit se ad medium Altaris extendens ac rursus jungens manus, caputque Crucis inclinans absque oculorum elevatione eadem voce dicit *Oremus* ac subinde Offertorium perlegit voce itidem clara junctis manibus.¹⁾

2. Lecto Offertorio, Calicem discooperit, removendo ab eo velum ambabus manibus a parte anteriori aut posteriori, prout magis decentia exigit, quod postea ipse extra Corporale plicat et reponit etiam prope Corporale ad partem Epistolae. Tum sinistra Altari extra Corporale superposita, dextera Calicem per nodum accipit, collocatque ad cornu Epistolae extra Corporale. Inde amovet parvam Pallam desuper Hostiam, eamque deponit super Corporale ac aliquantulum super velum Calicis, ut commode accipi valeat. Postmodum sola manu dextra inter pollicem, indicem et medium digitum sumit de Calice Patenam cum Hostia,

¹⁾ Si in missa fiat oblatio fidelium, facienda est dicto Offertorio antequam Calix detegatur. S. R. C. 24. Jan. 1959.

cui occurrrens sinistra, eandem ambabus manibus, hoc est primis tribus digitis utriusque manus, reliquis suppositis elevatam tenet super medium Corporalis ad altitudinem tantum pectoris, ita tamen, ut parumper ab isto distet. Quae si disposita, oculos ad Crucifixum elevat et statim demittit ac secreto dicit *Suscipe sancte Pater.*

3. Expleta dicta oratione et non prius Sacerdos Patenam cum Hostia utraque manu directe declinans, ac super Corporale quasi per palmum elevatam sustinens, cum ea efformat Crucem medioerem, distinctam et extensam super dictum Corporale per binas aequales lineas $\frac{1}{2}$, primam ab Altari ad se ipsum, alteram a sinistra sua ad dexteram, longitudine unius circiter palmi. Postea a Patena Hostiam deponit super Aram, quasi in medio anterioris partis Corporalis, ita ut tempore suo commode osculari valeat Altare. Qua collocata sinistram manum super Altare extra Corporale retrahit, et dextera Patenam a parte Epistolae aliquantulum subius Corporale ponit. Deinde exhibita junctis manibus inclinatione Crucis ad cornu Epistolae accedit, ibique sinistra accipiens Calicem per nodum, dextera illum Purificatorio extergit ab intus. Inde reposito Purificatorio inter digitos sinistae manus, quatenet Calicis nodum super Altari dextera recipit per manubrium ampullam *Vini* et Calicem ori ampullae apte admovens, vinum in

Amen. Kraljevi pesnik želi, kakor v tem svojem psalmu 25, 6—12 govori, v nedolžnosti se pri Gospodovem altarju znati, peti hvaležne pesmi in oznanovati čuda Božje. Tempeljnov kinč je bil zmirom njegovo veselje in hrepenel je bivati na mestu, kjer se Gospodovo veličastvo razodeva. Zaupljivo on prosi rešenja in usmiljenja, zakaj njegovo življenje, kakor sveto pismo spričuje, ni bilo brez madežev, zato pa želi Gospoda med pobožnimi dušami častiti. Umivanje obojnih palcev in pa kazalcev, ne pa rok, pomeni, da naša duša mora biti brez madeža, kadar se k presv. zakramentu približujemo. — Ko si mašnik perste obriše, se verne v sredo altarja in nekoliko priklonjen potihoma moli: *Sprejmi, sveta Trojica, to daritev, ki ti jo darujemo v spomin trpljenja, vstajenja in vnebohoda Jezusa Kristusa, Gospoda našega in v čast svete Marije vselej Device, srelega Janeza Kerstnika, svetih apostelnor Petra in Pavla, njih in vseh družih svetnikov, de bo njim v čast, nam pa v zveličanje, in de bi prosili za nas v nebesih, katerih spomin obhajamo na zemlji. Po rarno tistem Kristusu Gospodu našem. Amen.* — Presveti Trojici pokloni mašnik svojo daritev. In resnično, Bog se ne more bolj popolnoma in bolj vredno častiti, kakor je bil časten s trpljenjem, vstajenjem in vnebohodom našega Zveličarja Jezusa Kristusa, zraven tega pa tudi s pozemeljskim zasluženjem, z molitvo in s hvaležnostjo svojih izvoljenih, izmed katerih se v tej molitvi nar imenitnejši imenujejo, namreč Kraljica vseh svetnikov, prečista Devica Marija, predhodnik našega Odrašenika sv. Janez Kerstnik in nar slavnejši stebra svete matere katališke cerkve, sveta aposteljna Peter in Pavel. Pa tudi verne ovčice zedinijo svojo daritev s kraljevim darom Jezusovim in z darom njegovih svetnikov in se njih mogočni prošnji priporočujejo.

V slavo Marii majnikovi.

O Marija! Ti cvetlica,
Šmarica si majnika,
Lepa, vseh cvetic kraljica,
Kar jih celi svet ima:
Toraj Tebi pesmi glasne,
O Marija se pojó.
Slavovite vence krasne
Plete zemlja in nebó.

O Marija! zvezda jasna,
Lepši kakor solnce si,
Vsa si sveta, vsa si krasna,
Poljna božje milosti;
Solnčin žar Ti krilo daja,
Zvezde tvoja krona so,
Vsi svetniki svet'ga raja.
Čast, Marija! Ti pojó!

O Marija! Ti Kraljica,
Z žarjjo si vencana,
Si brez madeža Devica,
Mati svoj'ga Stvarnika.
Stvar čez vse stvari velika,
Zemlje in nebés Gospá,
Božjih angelov si dika,
O cvetlica majnika!

O Marija! tak prepéva,
Slavne pesmi sveti raj,
Ino zemlja jih odmeva,
Kadar pride srečni maj.
Daj nam vredno te častiti,
O Marija, rožni cvet!
Enkrat pa k Očetu priti,
Njemu večno slavo pet.

Darilo Marii.

Kadar iz daljnega kraja priteče
K materi zlati nje ljubljni sin,
Kakšno darilo ljubezni gorece
Sabo prinese v zvestobe spomin;
Roža Marija, o usmiljena Mati!
K Tebi pritekli smo romarji mi,
V slavo tri vence želimo Ti dati,
Ž njih pa otroška ljubezen gori.

V prvem so vencu vertnice vpletene,
Se lesketajo ko biserni žar,
Tebi Marija! jih možje in žene
'z čiste ljubezni prinašajo v dar.
O ne zaverzi ljubezni darila!
Ti jim pa materno serce podaj.
Zvesto jih varvaj, o Mati premila,
Enkrat pa peljaj dušice v svet' raj!

V drugem se vencu potočnice cvetje
Lepo utrinja ko sinje nebó;
Tebi Marija, o naše zavetje!
Romarji Tvoji ga v dar prinesejo;
Naj ti dopade potočnica mila,
O ne pozabi, Marija! na nas;
Mati ostani nam, kakor si bila,
V cvetju življenja in poslednji čas!

V tretjem pa venčiku lilije bele
Krasno cvetijo, kraljice cvetlice,
O da bi v rajski lepoti cvetele
V sercu mladenčev in modrih devic!
Varvaj, Marija, po stezah nevarnih,
Z materno roko podperaj jih Ti,
Prosi za nje, da v skušnjavah viharjih
Čistosti venec jim ne obledi.

Kaj, o Marija, pa Ti darovala
Romarjem bodeš v ljubezni spomin?
Ti imenuješ se Šmarica zala,
In rožmarin je pa Jezus tvoj Sin;
Torej nam šmaric in verh rožmarina.
Roža Marija! v lep venec povij,
Daj nam v popotnico svojega Sina,
In po vseh potih pospremljaj nas Ti!

Zdaj pa, ker moramo slovo jemati,
Jezusa prosí, Marija! za nas;
Bodi v življenju vseh romarjev Mati,
Ino tolažnica poslednji čas!
Kader se bomo pa v večnost podali,
In zapustili ta romar-ki kraj,
Da bi tam zopet ti slavo dajali,
Vzemi nas k sebi, Marija, v svet' raj!

Jožef Virk.º)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Jutri t. j. 11. t. m. ima slovenska matica svoj občni zbor. Ob 8 bodo imeli prečast. gosp. veliki namestnik Anton Kos slovesno sv. mašo. Peli bodo

cundem infundit in sufficienti ac decenti quantitate, nihil dicens. Quo imposito ampullam restituit eodemque modo tenens sinistra Calicem, dextera producit signum Crucis super ampullam Aquae, dicens interim et non prius *Deus* † *qui humanae substantiae*, sub missa voce, et infundens eadem dextera parum aquae naturalis in Calicem, prosequitur *Da nobis per hujus inclinando caput versus Crucem ad Jesus Christus*. Postea dextera guttas circa labia Calicis et intus, forte dispersas abstergit Purificatione, quo deinde partem illam Patenae, quae est extra Corporale, cooperit.

4. Tum relicto Calice in parte Epistolae prope Corporale, ad medium Altaris accedit ibique peracta Cruci reverentia, ac deinde sinistra manu super Altare extra Corporale posita, dextera accipit per nodum Calicem discooperitum et sinistra illi occurrente per pedem, ac ita ipsum ambabus manibus sustinens elevatum ad altitudinem oculorum et a pectore aliquantum distantem. secreto dicit: *Offerimus tibi Domine*, intentis semper ad Deum seu Crucifixum oculis. Post orationem et non prius, Calicem tantisper demittit et cum eo, retento semper ambabus manibus ac statim Palla cooperit sinistra interim pedem Calicis tenente.

5. Positis inde manibus junctis super Altare, ita ut frontem illius contrectent minores duo digiti, medioeriter inclinatus dicit

secreto: *In Spiritu humilitatis*. Postea erectus oculos ad coelum elevat statimque demittit, ac eodem tempore manus expandens et elevans usque ad humeros, atque protinus conjunctas ante pectus submissa voce profert *Veni Sanctificator*, quin caput inclinet. Et hic posita manu sinistra super Altare extra Corporale, prosequens *Et benedic*, unicum Crucem super Calicem et Hostiam simul efformat dextera extensa, rectisque ac unitis digitis per duplicem lineam aequalem et rectam, quarum prima recta inchoatur a medio Pallae anterioris, et altera transversa ducatur prope oram posteriorem Pallae.

6. Sacerdos oratione completa manus ante pectus conjungit, et exhibita Cruci reverentia ad cornu Epistolae accedit, ubi conversus ad ministrum aquam infundentem, lavat extremitates digitorum pollicis et indicis utriusque manus, dicens interim submissa voce *Lavabo* psalmum. Tum retento manutergio faciem vertit ad parietem Altaris, ac in eodem cornu Epistolae digitos diligenter abstergit, prosequens interea psalmum, ita ut unicum manuum extensione finiatur. Cum autem pervenerit ad *Gloria Patri* (quod in Missis Defunctorum omittitur) manutergium tradit ministro, ac deinde junctis manibus dictum versum incipit et prosequitur caput inclinans versus Crucem.

º) Vprašanje je bilo: kdo je zložil „Slovo romarjev od Matere Božje: Zazvonilo je premilo“ itd. v „Zgd. Danici“ list 11.

pri nji bogoslovski in čitavniški pevci. Potem se v mestni dvorani ob 9 prične zbor, ki se bode nadaljeval po skupnem kosilu! Treba je v resnici pomoči sv. Duha v tej imenitni reči, da gre pravo pot v lepi edinosti; kajti že se kažejo nekatere različne misli. Gosp. prof. dr. Leon Vončina je modro nasvetoval, da naj se §. 1. k „brez vse politične“ pritakne še: „in sploh brez take delavnosti, ktera bi utegnila kaliti resnice katoliške vere.“ Dopisnik v „Slovenec“ je zoper to, ker meni, da bi bilo k temu treba neke cenzure, kar bi bilo nedostojno in da matični odbor je sam porok, da bo pravo zadel in ne motil vere. — Mi pa menimo, da odbor ravno zato pravila ima, da se ima na kaj opirati pri svojem djanji, in kakor ni nedostojin pristavek, da se Matica s politiko ne bo pečala, tako tudi ta ne, da bo njena delavnost katoliški veri primerna. Naša misel in nasvet velikoveč je ta, da naj se omeni zraven „vere“ tudi „nrava.“ To je dandanašnji bistno potrebno, in to kratko in malo Matici ne bo škodvalo, temuč jo bo še le podperlo in ji veljava dalo, ker bo namen in pot krepko in točno naznanjen. Dotični stavek naj bi se potem takem glasil tako-le: „Matici je namen, slovenskemu narodu pripomoči do omike, na vse strani znanstveno izobraževaje slovenski jezik in slovstvo, toda brez vse politične ... in sploh tudi take delavnosti, ktera bi utegnila kaliti resnice ali nravo katoliške vere.“

Da so te misli tudi drugi č. udje, kaže naslednji dopis g. F. S. iz „Slovenskih goric: „V kratkem bo veliki zbor novorojene Matice slovenske; gospodje duhovniki, potegnite se moško, da nasvet g. Vončina obvelja, če ne, homo odstopili od Matice. Bog vari, da bi se za naše težavno zaslužene goldinarje izdaval knjige po nemški velikrat kužni šegi, ki so napolnjene s strupom strastne ljubezni, ali pa oblojene z nevéskimi katoliško vero kalivnimi nauki. Smete tudi povedati, da to ni kar le moje, ampak tudi drugih duhovnov mnenje.

Včeraj je 51 Gorencev odrinilo po železnici proti Ameriki.

Iz Ljubljane. (Vprašanja pri duhovski poskušnji v začetku tega mesca.)

Iz razlage sv. pisma: Vers. 13 — 28. cap. 16. S. Matthaei; et vers. 10 — 17. cap. 3. epistolae II ad Timoth. explicentur. Dr. J. Semen. — Iz nrave: 1. A quo tentatur homo? et cujus momenti sunt tentationes in vita morali? — 2. Num omne scandalum est peccatum? — 3. Quae cadunt sub sig. sacram. et qua ratione hoc violari potest? Dr. J. Semen. — Pastirstvo: 1. Kaj so predpomenske pridige, in kaj je od njih misliti? ali so poterčiti, in s katerimi pogoji? — 2. Pod katerimi pogoji, ki naj se natanko naznanijo, se morajo sveti zakramenti tudi umirajočim grešnikom odreči? — 3. Kako naj se duhovni pastir obnaša zastran božjih potov, in kako naj o tem ljudstvo pouči, kadar se mu potrebno zdi? Jan. Poklukar. — Pridiga. Naj se načerti pridiga v dveh delih z izdelanim sklepom po reku sv. Matevža 11, 29.: „Učite se od mene, ker jest sem krotak in iz serca ponižen.“ Jan. Poklukar. — Kers. nauk: Naj se napravi izpraševavni kersanski nauk od 7. prošnje očenasa: „Reši nas od hudega.“ Jan. Poklukar. — Verna. 1. Quid censendum de auctoritate romani pontificis in definitionibus dogmaticis? 2. Quare mors Christi sacrificium dicitur? 3. Ex quo constat dari futuram corporum nostrorum resurrectionem? J. B. Novak. — Iz cerkvenega prava. 1. Possuntne institui nationales ecclesiae ab auctoritate Romani Pontificis subductae, planeque divisae? (Syll. 37.) 2. Vindicetur Ecclesiae potestas, cen-

suras ecclesiasticas infligendi et relaxandi. 3. Fiant litterae baptismales prolis per subsequens matrimonium legitimatae (germ.) K. Velkaverh.

Iz Ljubljane. Pred včeršnjim smo prejeli silno zanimivo pismo prečast. gosp. misijonarja Fr. Pirca iz Krovina, v katerem poterjuje, da so poslani denar prejeli. Zastran preseljevalcev v Ameriko pravijo, ako bi tje prišli pred koncem rožnika, bi zamogli še marsikaj sejati in v kimovcu žeti. Več prihodnjic. — Preteklo nedeljo je obhajala ljublj. rokodelska družba svojo obletnico s sv. mašo v uršulinski cerkvi, ktero so imeli prečast. gosp. korar in sem. vodja Jan. Novak. Ob 11 potlej je imela letni zbor, v katerem je predsednik gosp. dr. Vončina v kratkem povzel desetletno zgodovino in koristno ter rodovitno delavnost te družbe. Slišale so se v zboru sploh razodete želje, da naj bi mesto še bolj spoznalo in cenilo to tolikanj dobro in blagorno napravo.

Iz Dobropolja 30. mal. travna. P. — V solzni dolini se vse spreminja. Danes leto so živeli še ranjki gosp. fajmošter Kašpar Žubelj, zdaj že čez 7 mesecev pokriva njih truplo črna zemlja in naša fara je bila vdova skoz ta čas, dasiravno z vsim potrebnim obilno preskerbljena: danes pa je obhajala zopet nove zaroke veseli dan. Prišli so k nam novi fajmošter prečast. gosp. Valentin Sežun 25. mal. travna, premalo slovesno sprejeti, ker smo mislili, da pridejo 26. u. m. Vender pa smo pol ure poprej zvedili, da grejo, in zvonjenje in streljanje je farmanom njih prihod naznanovalo. Toliko veči slovestnost je bila pa danes, ko so bili naš novi duhovni pastir očitno umesteni. Zbralo se je bilo več gg. duhovnov in med temi prečastitljivi gospod korar, dekan in fajmošter Kerški Andrej Pečar, fajmoštri Laški, št. Kancijanski, Struški in preč. gosp. dekan Ribniški, kteri so v lepem govoru med slovesno sv. mašo nam priporočali biti dobrim ovčicam dobrega pastirja Jezusa Kristusa in njegovega namestovavca, novega gospod fajmoštra. — O tej priliki nas pa tudi dolžnost veže, pre-serčno hvaležnost izreči čast. gospod oskerbovavcu in njih ljubemu tovaršu za neutrudeno delavnost po dnevi in po noči, za gorečnost do vsega dobrega, za zatiranje grešnih in vpeljevanje dobrih navad. Kar so med življenjem ranjčih in v tem času dobrega storili, zaterli pa hudega, pobožnosti vpeljali in sploh v dušnih in telesnih potrebah pomoči skazovali, to bo pri nas v vednem spominu ostalo. Bog plačaj!

Z Verha. Vel. travna. Belo nedeljo je faro silna nesreča zadela. Popoldan med kersanskim naukom je začel na vzhodnji strani vasi neki pod goreti; cerkev in farovž stojita na sredi. Ne vé se prav za vzrok ognja. Ker je hud vihar vil, je prej ko ob uri 39 hiš z vsimi drugimi poslopji ogenj zagernil in vse do čistega požgal. Bila je ob desetih sv. maša v podružnici, uro deleč od farne cerkve: ljudi ni bilo h kersanskemu nauku, potaknili so se bili po hramih . . . , tako so prišli, ko je bilo že več del vse pogorelo. Zraven tega pa še nikakoršne priprave in vode ni bilo, tudi ne kacega moškega, da bi bil zmesano ljudstvo vodil, razun gosp. fajmoštra z nekaterimi ženskami. Komej so bili ss. Zakramenti spravljani, kelihi in cerkvene oblačila rešene, že je začel goreti farovski hlev in farovž, in ker so bile ravno okoli cerkve in farovža hiše nar bolj na kupu, se je vnel zvonik od strašne vročine in goreča streha je padla na tla in na cerkveno streho. Zdaj so stranski ljudje priderli, so vender neke škafe vode dobili ter so ogenj na cerkveni strehi pogasili, k zvonovom skočili in jih rešili, daravno so jarmi že goreli. V tej veliki zmešnjavi se je množica v cerkev zagnala, oltarje in orglje, še le pred tremi leti napravljene in še zdaj ne plačane, raztergala, na kose ven nosila, in stole polomila, tako da je cerkev v pravem pomenu žalostno razdjanje. G. fajmošter je imel pod streho ves živež, vso biro in vse vse je zgorelo; le klet z nekaj vinom in pa oblačilo je rešeno. In kolika revšina je pri farmanih! Skorej polovica vse fare

1. listopada 1864. Odgovorim naj, da sem jo jaz za Kalobje zložil, ondodnim romarjem v slovó. (Posebno Prešernova „pod oknom.“ ki je mojsterska, pa vmazana, me je k tej pesmi nagnila, da bi se nekaj po Marii Bogu povernilo, kar se mu po le-uní odjemlje.) Jož. Virk.

jih je pogorelo. Poprej že so bili naj revniši na vsem Kranjskem, vedno rubljevani za davek; zdaj pa so silo veliki berači. Mnogim je vse pogorelo; ostalo jim je le samo letó, kar so na sebi imeli; veliko gospodarjev je še le prišlo domú, ko jim je bilo vse pogorelo, da skorej mesta niso poznali, kjer so njih hiše stale. Tudi veliko živine je pokončane. Preljuba „Danica!“ prosi darov za te velike siromake; takih menda ni na svetu več: nimajo kaj jesti, ne kam pod streho iti, ne kaj v zemljo dati! O kaj bo ž njimi! Eni so tako revni, da bodo težko kdaj stanje imeli, ako jim dobri ljudje ne bodo pomagali.

Pristavek. Pri toliki nadlogi je nepotrebno serca mečiti; Bog daj dobre misli takim, ki so zmožni kolikor bodi pomagati. Danica bo rada darove sprejemala in odrajtovola. Vr.

Z Gorenškega. Velikonočno nedeljo se je pripetila žalostna dogodka, ktera je vsi soseski v sramoto. Sli so namreč trije fantalini pri dva in dvajsetih letih pozno v noči domu pijani, — oh tako sveto nedeljo, ko bi imelo vse kersanstvo doma v svetem strahu in radosti počivati! Med potjo se začeta dva nezakonska gostaska sinova, popred sicer zmirej prijetla, iz šale sovati in ob tla metati. Iz šale pride resnica, tako da eden iz žepa kresavni nož vzame in unega v nogo, roko in na levi strani razdrega! Malo je manjkalo, da ni bilo po njem. Upanje je, da bo ozdravel. Uni je bil v ponedeljek zjutrej zapert in je vse spoznal. V čem pa je vzrok, da se tudi že v naših krajih takšne grozue in žalostne reči godijo? Ko sem jest še majhen fanté bil, se je iz Laškega slišalo, da so tam in tam koga ubili ali oklali; potem se je ta gerda hudobija iz Laškega na spodnje Kranjsko in Štajersko pritepla; oh, zdaj se pa ta strahovitost tudi že pri nas začinja! O dobrotljivi Bog! ako bo ta nekersanski duh našo ljubo mladino tako silno navdajal, nasproti pa duh kersanski pešal, kam bomo zabredli? Nedelje in prazniki se slabo praznujejo, služba Božja malo spoštuje, Božja beseda le merzlo posluša; zato se tudi djansko kersanstvo zmiraj bolj pogreša. Čistost se malo čista, zato je toliko nezakonskih otrók. In katiri po soseskah hujše uganjajo, kakor nezakonski? Zrasejo namreč dostikrat kot živina, brez lepega zgleda in priserčnega maternega nauka. Kako hoče takšna nezakonska mati otroku duha pobožnosti vdihniti? Navadno tudi že mladi pridejo tujim ljudem v oblast, in redek je gospodar, da bi se zmenil za njih dušni stan, ker vsak le na svoj prid gleda. Potem še zelo mladi gredo z drugimi na Koroško in Štajersko na dervarjenje (holcarijo) in tam med slabo tovaršijo se navadijo pijače, posebno kužljivega žganja, in prav mladi so že veliki pijanci. Ko bi slavna vlada prepovedala nesrečno znajdbo: kuhanje kužljivega žganja iz žita, kjer se toliko ljubega kruha v strup predela, koliko manj pregreh in hudobij, koliko manj kantov bi bilo slišati in brati po svetu, koliko pobojev in umorov bi se ne zgodilo!

K....p.

Spod Mehovskega grada na Dolenskem, 6. maja 1865. — Predraga Danica! Oznani veliko nesrečo naših Vinovaščanov, da so v 12 letih že trikrat zadeti od strašnega požara. Komaj je minulo 7 mesecev, kar je bilo pogorelo v ti vasi 17 hiš z vsimi poslopji vred, in sinoči o polnoči je zopet strašen ogenj v Vinji vasi osem pred ostalih hiš z vsimi poslopji vred do čistega požgal. Ljudje so komaj življenje oteli, družega skoraj nič ne. — Ljuba Danica, prosimo te milo, prosi tudi ti milih darov za te uboge sirote, ki strašno tarnajo, da se Bogu smili!*)

Iz Novomesta, 4. vel. travna pišejo prečast. gosp. gvardijan O. Bernard Vovk, da so s hvaležnostjo prejeli po „Zg. Danici“ nabranih in nekaj popred poslanih 57 gl. za ondotno samostansko cerkev, kakor tudi še več darov po družih potih, ktere vse naj obilno ljubi Bog poverne.

*) Bog in dobri ljudje naj se usmilijo pogorelcov! Danica je rada srednjica v tacih rečeb. Vr.

Iz Štajarskega, 6. vel. travna. J. V. — Sveto leto je bilo pri nas po stanovih, in vsak stan je svoje pridige in govore imel; bili so ljudje, hvala Bogu! prav prav goreči. Tudi zdaj šmarnice prav goreče obiskujejo, oltar Marii neomadež. Spočetja so deklice kaj lepo ovenčale. Vsak dan ob šestih je sv. maša pri Marijnem oltarju z blagoslovom in orglami, potem branje in pesem Marije Device. Ob nedeljah ste opravili posebno slovesni; popoldan ob nedeljah ob dveh pesem: „Češena bodi Kraljica,“ šmarnična pridiga, pete litanije z 2 blagoslovoma in kaka pesem.

Iz Amerike.

Št. Vincencij, 25. sušca 1865. — Visoko čast. gosp. vodja! Bliža se čas, da nastopim terdo misijonsko pot: le nektare mesce še za pripravljanje, in potem orožje sv. vere v roko in hajdi v zapušeni vinograd Gospodov ternje kopat. Tu se pripravljam na imenitni, pa težki težki misijonski stan v popolnoma zadovoljnosti. Z ameriškimi navadami in posebnostmi sem se že precej seznanil, kakor tudi njih jezika za potrebo se naučil, da tudi z irskimi prijaznimi bogoslovci lahko kremljam v prostem času. Učenja imamo obilno več kot čez glavo dosti, treba si je glavo beliti od jutra do terde noči! To je res terdo; pa imamo včas tudi prav vesele ure, posebno o praznikih. 17. t. m. je bil god sv. Patricija, znanega irskega apostelja. Ker je v severni Ameriki več ko polovico irskih prebivalcev, se ta praznik povsod z neizrečeno slovesnostjo obhaja (pa bolj zunaj, ker zapovedan ni). Tako n. pr. je bilo v novem Jorku kaj takega, kar se le redko v Parizu vidi. Napravili so veliko procesijo, naj naprej je šlo več „regimentov“ vojakov, za njimi trideset večidel katoliških in koristnih družb, skupaj okoli 11.200 udov; na nekem prostem kraju je bilo samo gledavcev okoli 30.000, vsi z zelenimi trakovi (irska barva). Ravno tako je bilo v primeri tudi po družih velikih in majhnih mestih. Tudi v naši vstavi (college) je množina Ircev, tedaj se že razumi, da se je sv. Patriciju na čast tudi kaj storilo. Slovesnost je bila čisto nam prepušena. Naprosili smo tedaj v. č. vodja, da so slovesno sv. mašo péli, in dva druga duhovna iz samostana, da sta levitirala; za petje in godbo sem jaz skerbel, in naredili smo, kar se v Ameriki naj boljše da pri takih okoliščinah. Med sv. mašo je bila izverstna pridiga. Imeli so jo neki irski duhoven, ter so prav navdušeno govorili o velikih zaslugah sv. Patricija, o veliki sreči, ki je revnim Ircom po njem došla, o vnebovpijočih krivicah, ki so jih od Angležev terpeli in jih še terpe itd. Popoldne ob dveh se je začela veselica v obednici (refectorium); vsi v. č. patri iz samostana so bili povabljeni (samostan ima namreč polovico velikanskega poslopja, polovico pa učenci, modroslovci in bogoslovci). V obednici so bile obešene zastave irske in ameriškane; naj spredej je bila počez miza za čast. duhovne, na strani za muzikalno družbo, ki je prav izverstno igrala; po sredi so bile tri mize, kakor je sobana dolga za večji dijake modroslovce in bogoslovce; mali učenci so se mogli tedaj z drugimi rečmi zadovoljiti. Se vé, gostija ni bila, kakor je v ljubljanskem semenišu, kadar v šenklačžu veliki zvon zapoje, tudi vina nismo pokusili, ampak samo pivo, kar je pa tudi kaj redkega in le pevce morebiti vsake kvatre enkrat doleteti, kadar je namreč pontifikalno opravilo, — pa se mora tudi takrat terdo zaslužiti. Ker je bil ravno postni dan, so naj večje veselje delali, se vé, izverstni govori navdušenih irskih mladenčev. Kako živo so popisovali nekdanji srečni stan irskega ljudstva; neizrečene krivice od angleške strani, revni sedanji stan svojih bratov; primirjali so irsko z Poljskim. Vidilo se je, kako iskrena ljubezen jim klije v srcih do drage zaterte domovine, do svojih ljubih bratov. — (Konec nasl.)

Iz Čikage, 3. mal. travna 1865. Ker sem v Vašem dragem listu „Zg. Danici“ bral razne dopise iz Amerike, naj Vam tudi jest kaj povém iz tega velikega kup-

čijskega mesta Čikage (Chicago). Morebiti bo Vašim dragim bravcem mikavno kaj slišati iz te daljne dežele.*) Čikago je komej 40 let staro mesto, in se je v tem kratkem času silo namnožilo z ljudstvom in obertnijstvom. Poglavitniški poslopja so v sprednjem delu ali licu iz litega železa, 3—5 ostropij visoke. Mestna lega je precej nizko, je pa teh 10 lét, kar sem tukaj, že za 12, sem ter tje tudi za 20 čevljev zvišana; poprejšnje stanice ljudem zdaj služijo za kleti. V mesto derži 12 železnic, več kot v katero koli mesto v zveznih državah, in ima šest kolodvorov. Brodarni vodotoč, ki gre skoz vso državo Illinois (r. Ilinó), se poslednjič sklepa z derečo reko Misisipi, ki teče iz gorjenje Minesote . . . Čikago je izvrstno trgovišče in kupčij-ko mesto z ameriškimi in vesoljnega sveta izdelki, ima kacic 200.000 prebivavcev, čez 100 raznih cerkev, izmed njih 16 katoliških s 3 samostanskimi vmés: jezuitov, redemtoristov in benediktinov. Katoličanje so začeli precej napredvati, odkar so 3 redovi tukaj, in upam, da bo Bog vedno z nami s svojim blagoslovom. „Zgodnjo Danico“ dajem tudi g. o. Jurju Roës-u, predniku redemtoristov pri cerkvi sv. Mihela. Ta častitljivi gospod so Korošec iz Celovca, so v Ljubljani študirali, in so prav prav veseli „Zgodnje Danice“ in naznanil iz domovine. (Naj bi tudi blagi koroški rajaki nekoliko bolj pridno v Danico dopisovali. Vr.) Ravno ta gospod imajo brata v novojorški državi, kteremu se tudi Danica pošilja. Tukaj v Čikagi je 10 Kranjcev vseljenih. Vsi so gospodarji z deržinami, ki niso sicer tako bogati, kakor je bilo v Vašem listu opomnjeno, vendar se pa več del vsi dobro imajo, ker s pridnostjo so si toliko pridobili, da zamorejo svoje deržine pošteno in po kersansko prerediti. Razun teh je še kacic 100, ki kramarijo in le na 3—4 mesce prihajajo v Čikago blaga si nakupovat. Kar tiče zaslužek, ima Čikago še za tavžente ljudi dela dosti; brez dela pa je v Ameriki tudi malo kruha in še manj denara. Taki Kranjci, kakoršni se tudi nahajajo, naj bo Bogu potoženo! ki imajo spredej herbet in se nočejo k delu skloniti, — taki naj rajši domá ostanejo; pa z njimi tudi tisti, ki ne da bi v nedeljo v cerkev šli, rajši lazijo po pivnicah in so drugim katoličanom v spotiklje. Svoje otroke pa izrežajo po ameriškano neverško, da včasí otroče pri 12 letih še sv. križa ne zna narediti! Taki ljudje, za Božjo voljo! naj ostanejo v Evropi, zakaj zanikernih ljudi imamo dosti v Ameriki.

Ker sem več dopisnikom odpis dolžan, imam pa prav malo časa, bi Vas prosil, da bi opravili moj serčni pozdrav č. gg.: Fr. D—rju v vel. L—ah, in Ant. L—tu v G. pri Ipavi. Pervi je neznan, pa dober prijatelj, drugi preljub prijatelj in dušni pastir. Obema bom kmali pisal. Časniki, ki Vam jih pošiljam, želim da bi se pošiljali č. gg. G—su, šolskemu vodju v Č. Ker sem sam domá iz Jelševnika pri Č., torej želim, da bi se vse novice iz Amerike razširjale v moji domaći.**)

Napis: Anton Žagar, Anton Žagar.
346 S. Canal Street
Chicago,
Illinois,
N. Amerika.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Iz ameriških listov. V Baltimori je bilo v začetku mal. travna 10 duhovnikov iz Jezusove družbe posvečenih, 10 mladenčev je dobilo tonzuro. — V novem Jorku je umrl sloveči misijonar g. Baker, spreobrnjenec. — Kako učeni predikanti po Ameriki ljudi motijo, kaže tudi to-le, če je res: Neki oznanovavec enake baže je poslušavcem rekel: „Kakor je Kristus veliki petek od smerti vstal, tako bode tudi ta dežela veliki petek vstajenje

*) Gotovo vsim drago; torej prosimo večkrat kaj. Vr.

**) Časnikov je nekaj že pri vredništvu, ali bi hotli zadevni gospod iz Č. naznaniti, kako želé, da bi se to vravalo? Vr.

svoje svobode obhajala.“ Ta dan namreč so bili po nekih krajih v dan veselja zavoljo zmage nad jugovci odmenili, akoravno je pri kristjanih dan naj večega žalovanja. Ko so se zmote prepričali, so praznovanje preložili na četrtek po veliki noči. — Jugovski general Lee se je podal na to-le človekomilo ponudbo gen. Grant-a: Vse orožje in roba naj se izroči, le samó častniki si smejo obdržati puško in osebno robo; vsi vojaki in častniki smejo prosto iti v svojo domaćijo, s prideržkom, da se ne smejo več vojskovati zoper zvezne države. — Sv. Oče so darovali 1000 dolarjev za novo sozidavo duhovskega semeniša oo. Lazaristov pri „Devici Marii Angelski“ v Suspension-Bridge-i ob bregu reke Niagare, ki je 5. grud. lanskega leta pogorelo. — 12. sušca je bila posvečena lepa nova cerkev ss. Petra in Pavla v novem Brunaviku v škofiji Newark. —

Sardinske mavtarje je zadela strašna žalost. Pred nekaj tedni je bila zbornica po dolgem obravnavanju doglala, da hoče sploh samostane zatreti. Vse nejeverstvo je veselja poskakovalo, kar neutegoma 28. u. m. minister Vaka zbornici naznani kraljevo povelje, da naj se prekličé od ministra predložena postava, po kateri bi se bili duhovni redovi zaterli in cerkveno premoženje v državno blagajnico smuknilo. Smešno je bilo, kako so se poslanci vedli na to oznanilo, — ne drugač kakor trop peklenškov, kadar jim kake tisuče dušic s pokoro odide. Tudi toliko časa mlačeni predlog zastran novačenja (regrutiranja) klerikov je zaveržen. — „Nektere sv. osebe, ki ob molitvi živé, pravi „Unità“, so poprej zaterjevale, da predlog tiste postave zoper duhovne redove se bo pretresoval, pa ne obveljal . . . Smehljali smo se prerokovanju, zdaj pa se več ne smehljamo.“

Sloveči benediktinski samostan Admont s tergom vred je 27. u. m. pogorel. Tudi sedem ljudi je končanih. Samo biblioteka v samostanu je obvarovana, sicer je vse pogorelo, samostanska in farna cerkev, sloveče podobe, arhiv s slavnimi zbirkami, orglje — na Nemškem razun solnograških naj večé. Komej so duhovni čisto samo svoje življenje oteli. Samostan je bil zavarovan za 151.000 gl. Iz tega se vidi, kolika strahovita mora vsa škoda biti.

Denarni odbor v državnem zboru je izrekel, da naj se Idrija prodá. — Tudi južno-ameriškí general Johnstone se je severcem podal, in južni imajo le še eno kardelo zgubiti, pa je zgubljeno — vse. — 100.000 dolarjev je ameriškanska vlada obljubila tistemu, kdor bi Linkolnovega morivca, nesramnega Booth-a (Budda) živega vjel; ako bi mu kdo pribežališe dal ali ga skrival, zapade življenje. Majhna opomba k moritvi bi ne bila odveč. Kolikrat potuhnjeni in razbojniški hudodelniki merijo na kacega evropejskega vladarja, ali ga celo napadejo, pa še vselej jim je spodletelo. V Ameriki pa se je človekoklavec na prvo poskušnjo uspélilo predsednika umoriti. Ali se ne kaže tukaj prav očitno moč molitve, ktera se po vsi Evropi opravlja za vladarje dan na dan in zlasti ob nedeljah? Za Linkolna pa — kdo je molil? — Rimski stol je neki s sardinskim poslancem Vegezzi-em vravnal, da prazne škofije zopet dobé svoje škofo.

G. K. Belman v Pragi bode te dni poslal sv. Očetu česko prelepo opravljeno sv. pismo, ki je pod njegovim založništvom prišlo na svitlo.

Méd in petlin.

V „Novicah“ toži g. C., da so nekteri domorodci sebi prideržali naročnino, ki so jo nabirali za njegove dela. To je pač žalosten prikazek! — Domorodstvo brez vere, gospodje! ne veljá nič, ne za sedanje, ne za prihodnje življenje. — V Torinu je te dni podlaga postavljena novi cerkvi z imenom „Pomoč kristjanov.“ Vidi se, kako v sredi lahunskega pertanja in pehanja, da bi vero zaterli, gre Cerkev svojo pot naprej, kakor tudi vozá hudobne muhe in brenceljni ustaviti ne morejo. —

Apostoljstvo molitve

v zedinjenji z naj svetejšim, božjim Sercem Jezusa Kristusa in njegova podružnica v kloštru častitih devic Uršulinaric v Ljubljani.

Že marsikdo je spoznal in priterdil, da dandanašnji je posebno molitve treba, ker z vsimi drugimi pomočki zoper tolike povodnji greha in pohujšanja se le malo dá opraviti. Moliti zamore res vsak sam, tudi dobrih bratovštin in duhovnih družb za skupno molitev je že veliko: to pa vendar smemo blezo reči, da izmed bratovštin ni nobena sedanjemu času tako primerna, kakor bratovšina, ki se imenuje

Apostoljstvo molitve.

Sedež te bratovšine je na Francoskem v Anicijski ali Pujski škofiji. Poterjena je od sv. Očeta in z obilnimi duhovnimi dobrotami obdarovana. Šest in dvajsetega sušca 1865 je po dovoljenji mil. škofa prečastitljivega gospoda Jerneja napravljena podružnica te bratovšine tudi v Ljubljani v samostanu č. gg. Uršulinaric. Gospe Uršulinarice imajo torej pravico v to bratovšino sprejemati, in vsak se zamore vanjo zapisati, kdor koli želi apostelj molitve biti, vsak dan nekaj dobrih občutkov obuditi, veliko dobrega za sedanje potrebe storiti in se neštevilnih duhovnih dobrót vdeležiti.

To je sploh rečeno. Bolj natanko pa je razlagana bratovšina v listu za sprejemanje, kakor nasledva.

Sprejétek in pojasnilo.

„Prosim vas pred vsimi rečmi, da naj se opravljajo prošnje, molitve, priporočevanja in zahvale za vse ljudi; zakaj to je dobro in dopadljivo pred Bogom, našim Zveličarjem.“ (1. Tim. 1. 3.) „Molite eden za drugega, da se zveličate; veliko namreč premore stanovitna molitev pravičnega.“ (Jak. 5. 16.)

S temi in enacimi besedami nas sv. Duh opominja velike dolžnosti, da molimo za svojega bližnjega. V prošnji Abrahamovi za Sodomo, Lotovi za Segor, Mozesovi za vojskujoče Izraelce in na veliko drugih krajih sv. pisma nam pa je razkazovano, koliko moč imajo pri Bogu molitve in prošnje za bližnjega. Temu primérne so besede Jezusove: „Vse, kar koli prosite v molitvi, bote prejeli, ako verujete.“ (Mat. 21. 22.) Kako vesela je ta verska resnica, da tedaj ne le za-se, ampak z molitvami priprošenj tudi za zveličanje drugih imamo toliko moč do preusmiljenega Božjega serca!

Ravno zato so pa tudi verniki sv. Cerkve ob vsih časih drug za drugega molili, molili pa s toliko večji gorečnostjo, kolikor večji so bile stiske in terpljenja sv. Cerkve, kolikor obilniši so bile nevarnosti za zveličanje njenih otrok. Le malokrat ali morebiti nikoli ob nobenem času pa naše matere sv. katoliške Cerkve ni preganjalo toliko silno veliko in tako nevarnih, očitnih in skrivnih sovražnikov, kakor v naših dnevih. K temu še žalostna zavednost, da je še na stotine milijonov ljudi, ki so v temi neverstva pokopani in še zmiraj nič ne vedo od Jezusa; in spet nad pol drugi milijon taci, ki jih krivoverstvo ali pa razkolništvo loči od sv. Cerkve; in pa brez števila sokristjanov, ki živé v smertnem grehu kakor sovražniki Jezusovi; in poslednjič neštevilni, kateri imajo svojo nedolžnost in posvečujočo milost ali gnado zraven strašnega zapeljevanja ohraniti. Oh, katero v resnici verno serce ni gnano in siljeno k molitvi in priprošnji, ako to pomisli! —

Iz tega namena je več bogoljubnih duhovnov in drugih pred nekimi leti v Pujski škofiji na Francoskem

napravilo molitvino družbo, da bi v zedinjenji z naj svetejšim Jezusovim srcem za vse te potrebe od Boga pomoči prosili. Začetje bratovšine je bilo blagodarjeno, v kratkem času je tisuče vernikov pristopilo. Dovolili so jo Pujski škofje, pa tudi Njih svetost papež Pij IX so jo poterdili iz Gaete 19. vel. serp. ter jo veselili in z očetovskimi besedami priporočevali. 26. sveč. 1861 so sv. Oče njenim bratom in sestram veliko popolnoma in nepopolnoma odpustkov podelili. Poslednjič je bila ta družba s pismom 8. mal. travna 1861 sklenjena z materjo bratovšino prečesenega Jezusovega serca v cerkvi Marije Device mirú (della pace) v Rimu, in podeljeni so ji bili tako vsi odpustki, ktere ima ta mati bratovšina. Zares stermenja vredno je, s koliko naglico se je ta bratovšina razširjala po katoliškem svetu, odkar ji je bila ta dobrot podeljena. Razun Francoskega je zdaj že razširjena po Belgii, Španii, Portugalii, naj poslednjiši čas po nesrečni Italii, po obojni Sicilii, na otoku Meliti, po zgornjem Laskem, v severni Ameriki, Sirii, Indii in Kini, v Algiru, na avstralskih otokih itd. itd. Vsako mesečno bratovsko naznanilo ima zmiraj zopet nove naznanila, kako se vedno dalje razširja; — in Bog hotel, da bi se razširila po vsi zemlji, in naj bi se zedinili vsi verni otroci katoliške Cerkve, ter bi z gorečo molitvijo od Boga sprosil, da bi odvernili namerjene sibe, sveto Cerkev uslišal, spreobrn timerloko od Cerkve ločenih narodov, kterih je nekaj še v neverstvu, nekaj pa jih krivoverstvo in razkolništvo od Cerkve loči, in da bi spreobrn timergrešnike.

Namen in opravila molitvenega apostoljstva.

Po tem takem je namen in naloga te bratovšine: Goreča molitev za povišanje sv. Cerkve in za brambo zoper njene neštevilne sovražnike; molitev, da bi se ljudje spreobrn timerod nejevere, krivoverstva in greha, da bi se nedolžni in pravični v dobrem vterdovali; ob kratkem, molitev priprošnja je njen namen. Sej v molitvi za zveličanje našega bližnjega ni manj imenitno apostoljstvo ali apostoljsko delo, kakor v apostoljstvu, ki se godi z djanjem in z besedo. Jezus je v svojem skrivnem življenji trideset lét opravljal to apostoljstvo molitve in opravlja ga še zmiraj v svojem skrivnostnem stanovanji v tabernakeljni in v svojem darovavnem življenji na altari. To apostoljstvo je opravljal tudi Marija, opravljal ga je sv. Jožef, opravlja ga tista velika množica pred človeškimi očmi skritih, pred Bogom pa s svojo molitvijo močnih duš. To so sami aposteljni Gospodovi, bodi si ktereга koli spola in stanu, in prejeli bodo apostoljsko plačilo, ker s svojo molitvijo toliko dobrega storé in toliko hudega odvernejo. Hudobneži pač dobro vedó, kaj delajo, ko n. pr. samostane in molitvine duhovne rede zatirajo, — oni vedó da s tem veri neizrečeno škodujejo, katero sovražijo, — ne premislijo pa, kolik odgovor si nakopujejo, ker so preganjavci in trinogi aposteljnov. — Zares! ko se bo razodel dan preiskovanja, kadar pride Kristus soditi, in bodo bukve odperte stale, iz kterih bomo jasno spoznali, kako je Bog svét vladal; takrat bomo s stermenjem vidili, kako je nevidno skrivno djanje molitve priprošnje skoz sto- in stoletja zmiraj vstric hodilo z zunanjim djanjem sv. Cerkve, in da to apostoljstvo molitve je bilo eden glavn timerhzrokov in podpór k vsim zmagam in zmagoslovjem sv. Cerkve, njen timerotrók in služabnikov.

Ta bratovšina, imenovana „apostoljstvo molitve“, je torej klic do kristjanov, da naj se z novo gorečnostjo posvečujejo skrivnemu apostoljstvu, molitvi priprošnji, ob naših časih, ki so polni bitkost

in stisk. In da bodo naše molitve pred Bogom še dopadljivše in izdatniše, sklepajmo jih z molitvami Jezusovega Božjega serca in neomadežanega serca Marije Device. Prilastimo si namen teh presvetih Serc in z Njima molimo za vse tiste koristi, kakor to dvoje naj svetejši Serce moli: za vedno povikševanje časti Božje, za spreobrnjenje grešnikov, za večji popolnamost in stanovitnost pravičnih, za razširjanje in zmago sv. Cerkve. Po tem potu si bomo tudi prilastili pravo pobožnost in čiščenje naj svetejšega Jezusovega Serca. Ta pobožnost namreč ni samo v tem, da bi kdo le nekatere molitve obmolil, ampak veliko bolj v prizadevanji, Njemu se zmiraj bolj podobnega storiti, v tem, da svoje misli, občutke, namene, koristi in vošila zedinjamo in stapljamo z mislimi, občutki, nameni, koristmi in vošili tega presv. Serca. K temu budi apostelj, rekoč: „Tako mislite, kakor je mislil tudi Kristus Jezus.“ (Fil. 2, 5.)

Ko bi si prizadevali to božje Serce tako častiti, o kakšno moč bi to imelo do vsega našega kersanskega življenja! Koliko več sadu bi nam obrodile naše molitve, dela in terpljenja, svete maše in obhajila, ko bi vse to opravljali natanko sklenjeni z božjim Sercem! Tako so delali svetniki, in Gospod sam jim je nad tem svoje dopadajenje razodeval, postavim sv. Mehtildi.

Tako čiščenje Jezusovega božjega Serca želi tudi apostoljstvo molitve doseči pri svojih udih. Zato ta bratovšina ne zapoveduje kakih posebnih molitev ali določenih del; temuč udje že spolnijo namen bratovšine in dosežejo po papeževem pismu 26. sveč. 1861 dodeljene odpustike, ako si prizadevajo Jezusovo presveto Serce goreče častiti, ter se v vsakdanjih opravilih, terpljenjih in molitvah popolnoma sklenejo s tistimi nameni in cili, ki jih ima Jezusovo božje Serce. Tako sklenjeni z Jezusovim Sercem in z Njegovimi nameni naj vse svoje dela in opravila Bogu darujejo za vedno razširjanje časti Božje, za spreobrnjenje grešnikov, nejevernikov, krivovercev in razkolnikov (po naših krajih zlasti za spreobrnjenje nezedinjenih grekov), za večji popolnamost in stanovitnost pravičnih, za razšir in zmago sv. Cerkve.

Vediti pa je, da ta bratovšina je pridružena materi bratovšini Jezusovega presv. Serca v Rimu. S tem pridruženjem je dosegla tudi vse tiste odpustke, ki jih ima bratovšina Jezusovega presv. Serca, v ta namen pa molijo bratje in sestre vsak dan očenaš, čiščenamarijo, vero in zdihljaj: „O presladko Jezusovo Serce, stori, kar želim, da v ljubezni do Tebe zmiraj bolj gorim!“ — Tako tedaj je opravilo molitvenega apostoljstva. (Konec nasl.)

Rožice, ki je vsaka cekina vredna.

Marija Kokarje in pripovedka od snega.

Kar piše dopisnik v 11. listu „Zg. Danice“ o snegu, ni izmišljena pripovedka, ampak je resnična čudna dogodba. Čudno je, da je letošnji debeli sneg tako naglo zginil. Nekteri so mislili in se bali, da ga bomo imeli do binkošti, zlasti po gorah, kjer je bil na sežnje globok. Nekteri maloserčni in nezaupljivi so zdihovali in celo godrnjali, rekoč: „Kaj bomo jedli, s čim se oblačili, kaj bo iz tega?“ Vsemogočni Bog pa je le pihnil — in stalil se je terdi in debeli sneg ko mehek vosk na ognji, le dihnul je — in zbudilo se je vesoljno stvarjenje iz dolgega zimskega spanja. Ali ni to čudno v naših očeh, kar je Gospod letos storil? Pa še čudniši je una dogodba, ki se sicer ni zgodila pri

sv. Francišku in tudi ne leta 1775, ampak je dosti starejše dobe, in zapisana v gornjograjskih pismih in pa na tabli, ki visi nad starinskimi uratmi romarske cerkve Marije Device, imenovane Kokarske. Večkrat sem imel prijetno priliko slišati ono dogodbo iz ust ljudstva in jo tudi brati na omenjeni tabli blizo takole:

Bila je leta 1459 — tedaj več kot pred 400 leti — huda terda zima po vsej gornjogorjski dolini na Štajarskem. Debel sneg je pokrival hribe in doline, strašen mraz je stiskal živino in ljudi. Veliko živine je zmerznilo, vse je žalovalo, klicalo Boga in Marijo na pomoč. Sv. Gregorija dan, ravno na kvaterni teden tistega leta pride neizrečeno veliko romarjev iz vseh sosednjih duhovnij v sprevedih ali procesijah k Materi Božji Kokarski. Med njimi so bili tudi gosod Gašper (ljudstvo še imé pomni), opat v Gornjem gradu, in so prinesli sv. Rešnje Telo in nekatere svetinje. Vsi romarji, ki jih je bilo neki na tisoče, popadajo na kolena, molijo in prosijo usmiljenega Boga za odpušanje ter se priserčno priporočajo Marii, naj se jih usmili in jim pomaga s svojo mogočno priprošnjo iz te velike sile in nadloge. In komej so gosp. Gašper sv. mašo zbrali do povzdigovanja, prihlidil je močen topel veter, — in ko je bilo sv. opravilo dokončano, zginil in stalil se je bil že tudi ves debeli sneg. Romarji so pa veseli šli po kopnem in suhem domu, hvaleči Boga in mogočno priprošnjico Marijo Device. — (Konec nasl.)

Iz Sentvincencija, 16. ml. trav. (Telegram (!?) Zg. Danice.) Včeraj sem prejel od gosp. Pirca pisemce, pravijo: „Komej sem prišel z daljnega misijona, pa moram že zopet iti sedem dni daleč.“ Poslali so mi mali indijansk pisan slovar, da naj se indijanskih besed učim. J. Trobec.

Duhorske spremembe.

V goriški nadškofiji. Fajmošter v Zgoniku je postal g. Pelizon Jožef, dosedanji vikar v Kostanjevici; v Kostanjevico pride za vikarja g. Fabiani Alojzi, dosedanji kaplan v Renčih (Ranziano). Pri mestni fari sv. Ignacija bode dosedanji drugi kaplan g. Fr. Zoratti prvi, in tretji kaplan g. Zernic Jož. drugi, tretji pa postane dozdanji kancelist nadškofijske kancelije g. Skodnik Matija. Namesto njega pride v nadškofijsko pisarnico oskerbnik Zgoniške fare, g. Kravanja Matija. G. Zupančič Jož. beneficiat v Kormons-u, je šel v pokoj. G. Komar Fr. vikar pri sv. Martinu zraven Terze, je postal vikar na otoku Morozini. P. Korel Adam Priewsky, duhoven jezuitarskega reda, pride za beneficiate k sv. Križu v Kormons. Umerla sta: 29. mal. trav. g. Jernej Bunc, kaplan v Solkanu pri Gorici, 64 let star; g. Ant. Dražčič, vikar v Tamnici, 72 let star. R. I. P.

V ljubljanski škofiji. G. Lor. Rozman, duh. pom. v Ložu, pride v Stari terg pri Poljanah; gosp. Henr. Šparovic pa s Svibnja v Lož.

Dobrotni darovi.

Za Notranjce. Duhoven iz Ljubljane 5 gl.

Za pogorelce na Verhu. Neimenovana roka 200 gl. (gosp. duh. pastirju). Duhoven 5 gl. (Do tod že poslano. Vr.) G. J. M. 1 gl. — „Če nisi zavarvan, zavarvaj se!“ 7 gl. 50 kr.

Za pogorelce Globodolce v fari Mirna peč. — G— a Charlotte Cordaj 10 gld. — G. J. M. 1 gl. — „Če nisi zavarvan, zavarvaj se!“ 7 gl. 50 kr.

Pogovori z gg. dopisovarci.

Gg. Edm. V. v P., J. B-č. v sp. J., M. B-r v G. in J. O. v R.: „Danice“ zadeve smo odpravnistvu izročili in upamo da se bo vsem vstreglo. — G. J. J.: Vse prav in dobro, ako morete po svojem pokl. in ok. — G. K.: List 2. prejeli. spis pride.